

Такриз

**ба автореферати диссертатсияи Муҳаммад Саъдӣ Абдурахмон дар
мавзуи «Рамзҳои сиёсӣ ҳамчун технологияи сафарбарнамоии сиёсӣ дар
раванди идоракунии давлатӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон»
барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси
23.00.02 – Ниҳодҳо, равандро ва технологияҳои сиёсӣ**

Таҳқиқоти диссертатсионии Муҳаммад С.А. ба омӯзиши яке аз мавзӯҳои хеле мубрами замони муосир бахшида шудааст. Дар шароити дигаргуншавии равандроҳои сиёсии минтақавию ҷаҳонӣ ва ба амал омадани нооромиҳои афзояндаи сиёсӣ нақши рамзҳои сиёсӣ дар равандроҳои идоракунии давлатӣ торафт муҳимтар мегардад. Рамзҳои сиёсӣ, ки воситаи пурқуввати таъсиррасонӣ ба шуури ҷамъиятӣ мебошанд, қодиранд ҷомеаро дар атрофи арзишҳо, ҳадафҳо ва идеалҳои муайян муттаҳид кунанд ва инчунин шаҳрвандонро барои дастгирии сиёсати пешгирифтани ҳукумат ва Сарвари давлат сафарбар намоянд. Дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон, кишваре, ки таърихи бой, сохтори мураккаби этнофарҳангӣ ва низоми сиёсии демократӣ дорад, омӯзиши нақши рамзҳои сиёсӣ дар заминаи идоракунии давлатӣ аҳамияти хоса пайдо мекунад. Мубрамии таҳқиқи мавзуи диссертатсиониро бо масъалаҳои зерин асоснок намудан мумкин аст:

Якум, рамзҳои сиёсӣ воситаи муҳими ташаккули хувияти миллий ва таҳкими соҳибхитӣҳои давлатӣ мебошанд. Дар шароити гуногунрангии гурӯҳҳои этнофарҳангӣ истифодаи рамзҳои сиёсӣ имкон медиҳад, ки фазои умумии фарҳангӣ ташаккул дода шавад, то ки шаҳрвандонро дар атрофи ғояи миллати ягона ва сарнавишти умумӣ муттаҳид созад. Нишони давлатӣ, парчами миллий, Суруди миллий, қаҳрамонони миллий ва рӯйдодҳои таърихӣ ҳама унсурҳои рамзҳои сиёсӣ мебошанд, ки барои ташаккули ҳисси ифтихор аз кишвари худ ва омодагӣ ба ҳимояи манфиатҳои он пешбинӣ шудаанд.

Дуюм, рамзҳои сиёсӣ дар раванди таъмини легитимияти ҳокимият ва эҷоди эътимод ба ниҳодҳои давлатӣ нақши муҳим доранд. Истифодаи рамзҳои сиёсӣ, ки бо пайдарпаии таърихӣ, арзишҳо ва дастовардҳои анъанавии кишвар алоқаманданд, имкон медиҳад, ки симои мусбати ҳокимияти давлатӣ эҷод карда шавад ва дастгирии аҳоли ба даст оварда шавад. Муҳим он аст, ки рамзҳои сиёсӣ манфиатҳои гурӯҳҳои гуногуни иҷтимоиро инъикос кунанд ва ба интизориҳои ҷамъиятӣ ҷавобгӯ бошанд.

Сеюм, рамзҳои сиёсӣ воситаи муассири сафарбаркунии сиёсӣ ва иштироки шаҳрвандон дар ҳаёти ҷамъиятӣ сиёсии кишвар мебошанд. Истифодаи рамзҳои сиёсӣ, ки ба ҳиссиёти ватандӯстӣ, арзишҳои иҷтимоӣ ва манфиатҳои ҷамъиятӣ муроҷиат мекунанд, имкон медиҳад, ки шаҳрвандон

барои дастгирии ташаббусҳои сиёсӣ, иштирок дар интихобот ва раёйпурсӣ, инчунин татбиқи барномаҳои иҷтимоию иқтисодӣ сафарбар карда шаванд. Муҳим он аст, ки сафарбаркунии сиёсӣ дар асоси иштироки ихтиёрӣ ва муколамаи созанда байни ҳукумат ва ҷомеа сурат гирад.

Чорум, омӯзиши нақши рамзҳои сиёсӣ дар раванди идоракунии давлатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аҳамияти муҳимми илмӣ амалӣ дорад. Таҳлили самаранокии истифодаи рамзҳои сиёсӣ имкон медиҳад, ки тарафҳои қавӣ ва заифи сиёсати давлатӣ дар соҳаи ташаккули ҳувию миллӣ, таъмини легитимияти ҳокимият ва сафарбаркунии сиёсӣ ошкор карда шаванд. Натиҷаҳои бадастомада метавонанд барои таҳияи тавсияҳои илмӣ оид ба такмили сиёсати давлатӣ дар ин соҳа истифода шаванд.

Панҷум, омӯзиши рамзҳои сиёсӣ дар Тоҷикистон дар заминаи таҳдидҳо ва ҷолишҳои геополитикии муосир муҳим аст. Дар шароити паҳншавии идеологияи экстремистӣ, ҷангҳои иттилоотӣ ва кӯшиши даҳлати беруна, рамзҳои сиёсӣ метавонанд ҳамчун воситаи муҳимми ҳимояи манфиатҳои миллӣ ва таҳкими суботи ҷамъиятӣ хизмат кунанд. Муҳим он аст, ки рамзҳои сиёсӣ ба пешбурди арзишҳои сулҳ, таҳаммулпазирӣ ва муколамаи фарҳангӣ равона карда шаванд.

Ҳамин тариқ, мубрами мавзӯи тадқиқот бо нақши муҳимми рамзҳои сиёсӣ дар равандҳои идоракунии давлатӣ, ташаккули ҳувию миллӣ, таъмини легитимияти ҳокимияти давлатӣ, сафарбаркунии сиёсӣ ва ҳимояи манфиатҳои миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста аст. Омӯзиши ин масъала имкон медиҳад, ки тавсияҳои илмӣ оид ба такмили сиёсати давлатӣ дар соҳаи истифодаи рамзҳои сиёсӣ бо мақсади таҳкими давлатдорӣ, таъмини суботи ҷамъиятӣ ва рушди устувори кишвар таҳия карда шаванд.

Дар таҳқиқоти мазкур як қатор навоғонҳои илмӣ ба мушоҳида мерасанд. Навовариҳои илмӣ тадқиқот аз инҳо иборат аст: бори аввал таҳлили ҳамҷонибаи рамзҳои сиёсӣ ҳамчун технологияи сафарбаркунии сиёсӣ дар раванди идоракунии давлатӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда шудааст; рамзҳои асосии сиёсӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон истифодашаванда бо назардошти хусусиятҳои маданияти сиёсӣ ва заминаи таърихии Тоҷикистон муайян карда шуда, ба низомии концептуалию методологӣ дароварда шудааст; усули муаллифии арзёбии самаранокии рамзҳои сиёсӣ дар раванди сафарбаркунии сиёсӣ таҳия шудааст; ҳавфҳо ва ихтилофоти эҳтимолӣ вобаста ба истифодаи рамзҳои сиёсӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ошкор гардида, роҳҳои рафъи онҳо пешниҳод карда шудаанд; тавсияҳои амалӣ оид ба беҳтаргардонии сиёсати давлатӣ дар соҳаи истифодаи рамзҳои сиёсӣ таҳия карда шудаанд, ки ба баланд бардоштани самаранокии идоракунии давлатӣ ва мустаҳкам кардани ҳувию миллӣ равона гардидаанд.

Аҳамияти назариявии таҳқиқот аз тавсеаи донишҳо дар бораи нақши рамзҳои сиёсӣ дар равандҳои сиёсӣ, аз ҷумла дар раванди сафарбаркунии сиёсӣ ва идоракунии давлатӣ иборат аст. Натиҷаҳои таҳқиқот метавонанд барои пажӯҳиши минбаъдаи илмӣ дар соҳаи сиёсатшиносӣ, ҷомеашиносӣ, таърих ва фарҳангшиносӣ истифода шаванд.

Аҳамияти амалии натиҷаҳои таҳқиқот дар он аст, ки натиҷаҳои онро мақомоти ҳокимияти давлатӣ барои таҳия ва татбиқи сиёсати давлатӣ дар соҳаи истифодаи рамзҳои сиёсӣ, инчунин баланд бардоштани самаранокии идоракунии давлатӣ ва таҳкими ҳувияти миллӣ истифода бурда метавонанд. Натиҷаҳои таҳқиқот инчунин метавонанд дар раванди таълим ҳангоми тайёр кардани мутахассисон дар соҳаи сиёсатшиносӣ, идоракунии давлатӣ ва муносибатҳои байналмилалӣ истифода шаванд.

Дар баробари муваффақиятҳои пажӯҳиши мавзӯ инчунин ба баъзе масъалаҳои низ таваҷҷуҳ кардан зарур аст. Аз ҷумла, масъалаи оммавиғардони рамзҳои сиёсӣ, ба вуҷуд овардани муҳаббату ихлос ба рамзҳои сиёсӣ, дар раванди тарбияи ватандӯстӣ ҳамчун унсури муҳимми тарбияи миллӣ эътироф кардани шарҳу тавзеҳи рамзҳои сиёсӣ хеле муҳим аст. Агар дар зербоби алоҳида тарғибу ташвиқи рамзҳоро дар шабакаҳои иҷтимоии интернетӣ таҳлил менамуданд, роҳҳои нави оммавиғардонӣ ва бештар намудани таъсири рамзҳои сиёсӣ ба шуури ҷамъиятӣ ошроқ мегардид. Аммо ба ҳамаи ин нигоҳ накарда, дар таҳқиқоти довталаб паҳлуҳои муҳимтарини нақши рамзҳои сиёсӣ дар ҳаёти сиёсӣ ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба инобат гирифта шудаанд.

Дар маҷмӯъ, сохтори автореферат ва тарзи таҳияи он ба талаботи муқаррарнамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад. Вобаста ба мавзӯи таҳқиқот 18 мақолаи илмӣ довталаб дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ нашр шудаанд. Инчунин вобаста ба мавзӯи диссертатсия довталаб ду монографияи илмӣ ба нашр расонидааст. Инчунин натиҷаҳои таҳқиқоти довталаб дар 5 конфронси ҷумҳуриявӣ маъруза гардидаанд. Хулосаҳо ва натиҷаҳои асосии таҳқиқот дар мақолаҳои илмӣ ва маърузаҳои довталаб дарҷ гардидаанд. Ҳам матни тоҷикӣ ва ҳам матни русии автореферат хеле хуб таҳрир шудаанд ва бо риояи қоидаҳои имлои забони давлатӣ таҳия гардидаанд. Дар муқаддима ва тавсифи умумии таҳқиқот ҳамаи бандҳои пешниҳодгардида таҳия шудаанд.

Ҳамин тариқ, автореферати диссертатсияи Муҳаммад Саъдӣ Абдурахмон дар мавзӯи «Рамзҳои сиёсӣ ҳамчун технологияи сафарбарнамоии сиёсӣ дар раванди идоракунии давлатӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон» кори илмӣ таҳқиқотии анҷомёфта ва дорой сохтори мукаммали мантиқӣ буда, ба талаботи муқаррарнамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад. Дар кори илмӣ мазкур консепсияи нави истифодаи рамзҳои сиёсӣ дар раванди идоракунии давлатӣ пешниҳод гардидааст, ки он на танҳо дар ҳалли баъзе масъалаҳои идоракунии равандҳои сиёсӣ, балки дар рушди илмҳои сиёсии ватанӣ аҳамияти муҳим дорад. Бо назардошти гуфтаҳои боло қайд намудан мумкин аст, ки муаллифи таҳқиқоти илмӣ Муҳаммад С.А. сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 23.00.02 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ мебошад.

Муқарриз:

Профессори кафедраи
диншиносии факултети фалсафаи
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон,
доктори илмҳои фалсафа

 Зиёев И.Ғ.

Имзои доктори илмҳои фалсафа, профессор Зиёев И.Ғ.-ро тасдиқ менамоям.
Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси ДМТ
Тавқиев Эмомалӣ

 4.04.2025с.

Суроғаи муқарриз:

734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17.